

Sašo Dolenc

Darwinova nevarna ideja
in druge zgodbe
o vesoljih, ljudeh in molekulah

KAZALO

KAZALO	7
SKRIVNOST NASMEŠKA MONE LIZE	13
VESOLJE BREZ ROBA.....	15
Fotografije otroškega vesolja.....	17
Multiverzum.....	21
Temna snov in temna energija v vesolju	26
Črne luknje in informacijski paradoks.....	31
Knjiga, s katero je Galileo ukinil nebo	37
OSAMLJENI PLANET	45
Globalno mračenje	47
Hipoteza o Gaji.....	52
Zemlja kot snežena kepa.....	57
Neprijetna resnica o usodi planeta	62
Podarjeni košček časa	67
NARAVNA IN UMETNA ŽIVA BITJA	73
Nič več banan?!	75
Ruski Indiana Jones	80
Kdo si lahko lasti življenje?	85
Črna smrt	90
Malaria	95
Z internetom nad nevarne bolezni	100
GOVOREČA ŽIVAL.....	105
Opazovanje rojstva novega jezika	107
Tretji spol?.....	112

Bioetika spočetja.....	118
Genografija	124
Darwinova nevarna ideja.....	130
Dešifriranje <i>Da Vincijeve šifre</i>	135
Kargo kult znanost	141
Eni več kot drugi.....	146
Svet enakih možnosti	151
Religija kot naravni pojav?	156
KAJ SANJAJO STROJI?	161
Wikipedija.....	163
Kako naj vem, da nisi robot?	168
Ljudje v službi robotov	173
Boj za internet!.....	178
Znanost »do nazga!«	183
Z idejami proti revščini	187
STVAR, KI MISLI	193
Skrivnosti delovanja možganov	195
Zrcalni nevroni.....	201
Brainman.....	206
Organ za proizvodnjo sreče.....	211
Kemija romantične ljubezni.....	216
Avtistka, ki zna misliti kot živali	221
MOLEKULE ŽIVLJENJA	227
Celični policisti.....	229
Posmrtno življenje Henriette Lacks.....	234
Imajo geni spomin?.....	239
Eritropoetin - zgodba o 2550 litrih urina v prahu.....	245
Kako je deskar dobil Nobelovo nagrado	250
ČUDNI DELCI	255
Kaj nam sporočajo kvanti?.....	257

KAZALO

Delec, ki so mu odvzeli brezčasnost in mu našli maso.....	262
Nedoločenost.....	267
Znanstveniki na počitnicah	272
Kaj je najnevarnejša znanstvena ideja danes?	277
IMENSKO IN STVARNO KAZALO.....	283

Naredi vse najbolj preprosto, kot je le mogoče, vendar ne bolj preprosto.

Albert Einstein

Darwinova nevarna ideja

Sredi marca 2006 so v okviru velike pregledne razstave o Darwinu v newyorškem prirodoslovnem muzeju (The American Museum of Natural History) organizirali javno razpravo o odnosu med znanostjo in vero. Gostje so bili trije znanstveniki in teologinja. Najbolj znano ime med nastopajočimi je bil Kenneth Miller, profesor biologije na univerzi Brown in kronska priča nedavnega sodnega procesa v okrožju Dover o poučevanju »razumnega načrta« (»intelligent design«) kot alternative darvinizmu v ameriških javnih šolah.

Skupni prednik človeka in opice

Miller je v okviru uvodne predstavitve ponovil argumente, ki jih je predstavil na sodišču že nekaj mesecev prej in ki jim zagovorniki »razumnega načrta« niso znali ugovarjati. Predvaljal je tudi posnetek svojega gostovanja na razvpitem ameriškem televizijskem šovu »The Colbert Report«, ko je v besednem dvoboju premagal tudi jezičnega in napadalnega voditelja.

Povzeli bomo le enega od argumentov, ki jih je Miller predstavil na sodišču. Že dlje časa vemo, da imajo vse višje opice (šimpanzi, gorile in orangutani) po 24 parov kromosomov, medtem ko jih imamo ljudje samo 23 parov, pri čemer dobimo en set kromosomov od vsakega od staršev, zato so kromosomi v parih. Zakaj ta razlika med opicami in ljudmi? Če si ljudje res skupnega evolucijskega prednika z opicami, je moral imeti ta skupni prednik tudi 24 parov kromosomov, pozneje v evolucijskem razvoju praljudi pa sta se morala dva opičja kromosoma nekje zliti v enega samega, tako da imamo sedaj ljudje le po 23 parov kromosomov. Če takšna hipoteza drži, bi morali v našem človeškem genomu najti kromosom, ki je sestavljen iz dveh opičjih kromosomov. Če zlepljenega kromosoma ne najdemo, je

po Millerju hipoteza, da imamo z opicami skupnega prednika, preprosto napačna.

Značilnost kromosomov je, da imajo na svojih koncih posebno zaporedje genskega zapisa, ki označuje konec kromosoma. To je na stotine ponovitev kratkega zaporedja genske kode, ki jim pravijo telomere. Če bi se dva kromosoma skozi evolucijo res združila v enega, bi to nujno pomenilo, da bi nekje v sredini novega združenega kromosoma našli tudi telomere, ki so bili prej na koncu obeh kromosomov, ki sta se združila. In res ima naš človeški kromosom številka dve prav takšne lastnosti, ki ustrezajo združenemu kromosomu. Nekje v sredini drugega človeškega kromosoma so našli zaporedje genskega koda, ki ravno ustreza zapisu telomer, ki so bili prej na obeh koncih zdaj združenih kromosomov.

Zakaj sploh nasprotovanje evoluciji?

Nasprotovanje evoluciji je še danes, več kot stoletje po Darwinovem odkritju, v nekaterih krogih zelo močno. Kaj je tisto, kar toliko ljudi tako zelo moti pri teoriji evolucije, da so pripravljene zanikati množico znanstvenih dokazov in celo lagati pred sodiščem, kot se je konec leta 2005 na procesu v okrožju Dover izkazalo pri nekaj vnetih zagovornikih »razumnega načrta«? Sodnik John E. Jones III., ki ga nikakor ne moremo označiti za liberalca, saj ga je na mesto zveznega sodnika imenoval George W. Bush, je v razsodbi povsem osmešil privržence razumnega načrta in celo zapisal:

Ironično je, da je nekaj posameznikov, ki so tako neomajno in ponosno širili svoja religiozna prepričanja v javnosti, vztrajno lagalo, da bi zakrili sledi resničnega namena v ozadju politike branjenja razumnega načrta. [...] Naš zaključek je, da je poučevanje razumnega načrta kot alternative evoluciji pri znanstvenih predmetih v javnih šolah neustavno.

Kaj torej žene nasprotnike evolucije, da v imenu nekakšnih višjih interesov vedno znova kršijo ustavo in so pripravljeni za te višje interese celo lagati pred sodiščem? Najboljši odgovor na to vprašanje je kar motivacijski letak, ki so ga pripravili v inštitutu Discovery, osrednji instituciji, ki v ZDA koordinira kampanjo proti poučevanju darvinizma v ameriških šolah. Kopija letaka je leta 1999 začela krožiti po internetu, avtentičnost dokumenta pa so pozneje priznali tudi njegovi avtorji.

Strategija zabijanja klina

Letak z naslovom »The Wedge« ali po naše »Klin« na začetku predstavi osrednje zlo, ki se mu je treba upreti:

Trditev, da smo ljudje ustvarjeni po Božji podobi, je eno od temeljnih načel, na katerih je bila zgrajena zahodna civilizacija. Njen vpliv lahko opazimo pri večini, če ne pri vseh največjih zahodnih dosežkih, med katere spadajo: demokracija, človekove pravice, svobodno podjetništvo in napredek v umetnosti in znanosti. A pred malo več kot sto leti so to pomembno idejo napadli intelektualci, ki so svoje trditve utemeljevali s pomočjo odkritij moderne znanosti. [...] Misleci, kot so Charles Darwin, Karl Marx in Sigmund Freud, ljudi niso prikazovali kot moralna in duhovna bitja, ampak kot živali in stroje. [...] Kulturne posledice tega triumfa materializma so bile pogubne. Materialisti so zanikali obstoj objektivnih moralnih standardov in trdili, da naše obnašanje in prepričanja določa okolje. Takšen moralni relativizem je nekritično sprejela večina družboslovja ...

A po mnenju piscev letaka ni še vse izgubljeno. V nadaljevanju predstavijo svoj načrt spopada s hudičevim materializmom:

Vendar pa smo prepričani, da lahko premagamo materializem, če ga spodrežemo pri njegovem viru. Ta vir je znanstveni materializem. [...] Če si predstavimo prevladujočo materialistično znanost

kot ogromno drevo, je naša strategija, da se obnašamo kot klin, ki lahko kljub svoji majhnosti preseka deblo, če ga zasadimo v najšibkejše točke.

Opozorilne nalepke na učbenikih

Zagovorniki »razumnega načrta« so torej predvsem borci proti materializmu, ki ga enačijo z moralnim relativizmom in ga dojemajo kot osrednji problem sodobne družbe. Napadi na domnevni znanstveni materializem so le sredstvo za doseg višjega cilja, zato posamezni argumenti v razpravi za napadalce niti niso tako pomembni. Zanimivo pa je, da jim je v ZDA vsaj začasno uspelo uresničiti kar nekaj ciljev. V nekaterih ameriških zveznih državah so na pobudo borcev proti materializmu na biološke učbenike še pred kratkim lepili nalepke z opozorili, da gre pri evoluciji »samo za teorijo« in da naj dijaki to poglavje prebirajo s posebno pazljivostjo. Takšne opozorilne nalepke je sodišče pred nedavnim prepovedalo kot neustavne.

Zelo podobno kot se odzivajo zadnjih sto let na Darwina, so se kritiki nekoč odzvali na Kopernikovo odkritje. Kaj je bistvena skupna lastnost obeh največjih revolucij v zgodovini znanosti, ki sta povezani z imenoma Kopernik in Darwin in sta sprožili tudi največja nasprotovanja v družbi? Obe znanstveni teoriji iz opisa delovanja in zgradbe narave odstranjujeta nekatere možnosti, po katerih bi lahko konkretno zgradbo in delovanje sveta interpretirali kot posledico višjega nematerialnega načrta ali smotra. Kopernik je Zemlji odvzel privilegirano mesto v središču sveta in jo postavil za enega od več planetov, ki krožijo okoli Sonca. Podobna logika spremlja tudi Darwinovo odkritje. Naravna selekcija je proces, ki lahko brez vnaprejšnjega načrta proizvede zelo raznoliko in bogato sestavo živega sveta. V okviru naravne selekcije zapleteni organizmi niso več nujni

kazalci višjega nematerialnega načrta, na podlagi katerega naj bi bila ustvarjena kompleksna živa bitja.

Je mogoča sprava?

Na koncu se vrnimo k nedavni javni razpravi o odnosu med znanostjo in vero, ki je potekala v newyorškem prirodoslovnem muzeju. Skupna značilnost vseh sodelujočih na razpravi je bila, da so zavrnili najrazličnejše protiznanstvene argumente, ki predvsem v ZDA prihajajo iz nekaterih bojevitih verskih ločin in med katerimi je bila zadnja leta najbolj glasna tako imenovana teorija razumnega načrta. Prav tako je bilo skupno vsem nastopajočim tudi prepričanje, da med znanostjo in vero ni nobenega trenja, če obe področji razumemo pravilno. To je danes večinoma tudi uradno stališče večjih institucionalnih religij.

Zato je bilo prav zanimivo, ko je na koncu razprave prišel k mikrofону tudi starejši gospod in se predstavil kot član newyorškega društva ateistov. Navedel je nekaj argumentov v prid tezi, da večini največjih zločinov v zgodovini človeštva ni botrovalo prepričanje, da smo le gruče atomov in nam je zato vse dovoljeno, ampak nasprotno prav slepo sledenje domnevno velikim idejam. Najhujše zločine so izvajali in jih še izvajajo ljudje, ki vidijo svoje poslanstvo v izvrševanju ciljev, ki so po njihovem bolj pomembni od konkretnih zločinov, ki jih izvršijo na poti do končne realizacije takšnih ciljev. Za trenutek se je zazdelo, kot da se je večina poslušalcev v veliki dvorani kar malo ustrašila, da se bo morda nebo razprlo in bo v govornika udarila strela.

IMENSKO IN STVARNO KAZALO

11. september, 154
Adams, Douglas, 45, 73,
105, 161, 193, 227, 255
adenin, 240
Afričani, 146
Afrika, 49, 75, 78, 81, 125,
187
aids, 233
Akvinski, Tomaž, 121
Amazon, 178
Amerika, 81, 149, 274
latinska, 78
Amgen, 246, 249
An Inconvenient Truth, 64
Anan, Kofi, 61
anatomija, 119
Angleži, 153
Anglija, 48, 80, 91
Antarktika, 65
antisemitizem, 92
antropični argument, 23
argon, 53, 263
arheologija, 62, 63
Aristotel, 121
Armstrong, Lance, 245
Artemisia annua, 98
artemisinin, 98
astrolog, 39
astrologija, 92
Astronomy, 25
Aškenazi, 88, 89
ateizem, 157, 160
atmosfera, 52, 53, 60, 94, 265
atom, 26, 30, 70, 134, 241,
258, 260, 263, 264, 274,
275, 281
atomska bomba, 267, 270
atomska ura, 67, 68, 69, 70
atomski čas, 70
Aventis, 85
Avstralija, 78
avtizem, 204, 209, 221, 224,
221–25
Azija, 49, 78, 81, 90, 94, 126
jugovzhodna, 77, 78
Bahcall, John, 262, 263, 264
bakterija, 88, 90, 100, 102,
126, 240
banane, 75–79
Cavendish, 76, 77, 78, 79
Gros Michel, 78
Bangalore, 153

- Bangladeš, 188, 190, 191
 Bateson, William, 80
 Bayer, 85
 BBC, 145, 183, 195, 242
 Benetke, 37, 38, 40
 Benveniste, Jacques, 143
 Bergman, Ingrid, 211
 Berlin, 269
 berlinska akademija
     znanosti, 107
 Bertola, Pietro, 140
 Bettany, Paul, 137
 Biblija, 120, 224
 bičarji, 93
 bioetika, 118–23
 biotehnologija, 78, 85
 bit, 259, 260
 BlackBerry, 87
 Blinc, Robert, 14
 Bližnji vzhod, 81, 148, 151
 Bog, 21, 33, 132, 137
 Bogart, Humphrey, 211
 Bohr, Margrethe, 268, 269,
     271
 Bohr, Niels, 267–76
 bolezni dihal, 187
 Bolivija, 83
 Bonifacij VIII., 118
 Born, Max, 274, 275
 Brazilija, 191
 Britannica, 165, 166, 184
 Brockman, John, 277, 278
 Brown, Dan, 135
 Burbidge, Margaret, 26
 Bureau International des
     Poids et Mesures, 69
 Burger, Warren, 88
 Burundi, 75
 Bush, George W., 131, 238
 Bygren, Lars Olov, 242
 Cambridge, 21
 CAPTCHA, 171, 174
 Carlsberg, 273
Casablanca, 211
 celična linija, 236, 238
 cepljenje, 104
 Cezar, Julij, 68, 71
 CFC-ji, 61
 Chakrabarty, Ananda, 87
 citozin, 240
 civilizacija, 64, 132
 COBE, 137
 Colapinto, John, 116
Copenhagen, 267
 Cosimo II, 38
 Craig, Daniel, 268
 Cremonini, Cesare, 38
 Crutzen, Paul J., 61
 čas, 67–71
 čičerika, 82
 Čile, 62
 človekove pravice, 132

- človeški genom, 130, 239,
240
- človeštvo, 56, 104, 156
- črna luknja, 31–36
- črna smrt, *gl.* kuga
- črne koze, 103
- Črno morje, 90
- da Vinci, Leonardo, 86
- Da Vincijeva šifra*, 135
- Danska, 269, 273
- Darwin, Charles, 24, 130,
131, 132, 133, 278, 280
- Davies, Paul, 279
- Davis, Ray, 262, 263, 264,
266
- Dawkins, Richard, 55, 157,
158, 159, 160
- DDT, 96, 97
- De Sepulturis*, 118
- Delo*, 14
- Dennett, Daniel, 156, 158,
159
- Diamond vs. Chakrabarty,
87, 88, 89
- Diamond, Jared, 64, 146–50
- Diamond, Milton, 112
- Dicrocoelium dendriticum*, 156
- DNK, 89, 124, 125, 128, 205,
230, 232, 239, 241, 243,
252, 253, 254, 280
- Donava, 240
- dopamin, 219, 220
- Dover, 131
- Dublin, 35
- Duncan, David Ewing, 68
- duša, 120, 121
- dušik, 53
- DVD, 86
- Džingiskan, 127
- Eagleton, Terry, 159
- Einstein, Albert, 11
- Eisenberg, Rebecca S., 86
- ekonomija, 64, 121
- eksoni, 240
- Ekvador, 77, 83
- ekvator, 57
- embrio, *gl.* zarodek
- embrionalne matične celice,
238
- enakonočje, 71
- encim, 230
- epidemija, 100–104
- epigenetika, 239–44
- epo, *gl.* eritropoetin
- eritropoetin, 245–49
- eritropoiesis, 246
- ESP Game, 176
- Etiopija, 82
- Eva, 122
- evolucija, 96, 126, 202, 203,
244
- Evrazija, 148, 149

- Evropa, 58, 76, 81, 82, 90,
93, 94, 157, 274
- Fakulteta za matematiko in
fiziko, 29
- Famiglia Cristiana*, 118
- fantomski udi, 197
- fenotip, 280
- Fermi, Enrico, 262
- Feynman, Richard P., 141,
143, 257
- Fidži, 141
- film, 64, 66, 135, 136, 169,
173, 185, 207, 208, 210,
211, 224, 268
- Fire, Andrew, 231
- Firence, 38, 91
- Fisher, Helen, 216–20
- fMRI, 216
- Ford, Harrison, 169
- forma, 121
- fotosinteza, 53
- Francija, 91
- Frayn, Michael, 267, 271
- Freud, Sigmund, 132
- Friedman, Thomas L., 151,
152, 153, 154, 155
- Gaja, 52–56
- galaksija, 18, 23, 26, 27, 28,
52
- Galbraith, J. K., 195
- Galilei, Galileo, 37–43, 137,
138, 140
- Gates, Bill, 152
- Gaudium et Spes*, 139
- General Electric, 87
- genetika, 124–29, 229–33,
243, 239–44, 250–54
- genetski Adam, 124
- genografija, 124–29
- genom, 88, 122, 123, 243,
280
- genotip, 123
- Genova, 90, 91
- genski označevalci, 125
- geologija, 57–61
- Gey, George Otto, 234, 235
- Gilbert, Daniel, 211–15
- GlaxoSmithKline, 85
- glivice, 75, 77
- globalizacija, 152
- globalno mračenje, 47–51
- Golding, William, 54
- Goldwasser, Eugen, 245–49
- Google, 23, 176, 178, 225
- Google Images, 177
- googol, 23
- Goozner, Merrill, 245
- Gore, Al, 64, 66
- gorenje, 53
- Göttingen, 273, 274
- Gould, Stephen Jay, 68

- GPHIN, 100, 101, 102
 GPS, 69
 Grameen banka, 190
 GrameenPhone, 191
 Grandin, Temple, 221–25
 gravitacija, 28, 30, 261
 gravitacijski zakon, 27
 Gregor XIII., 68
 Grenlandija, 62
 Grki, 239
 grščina, 120
 grška filozofija, 273
 Guangdong, 102
 gvanin, 240
 Haiti, 187
 Hambur, 272
 Hammersley, Ben, 186
 Hanks, Tom, 135
 Harriot, Thomas, 42, 43
 Harris, Sam, 157
 Harvard, 211, 214
 Hawking, Stephen, 31–36,
 137
 Hawkingovo sevanje, 33
 Hazari, 126
 hebrejščina, 120
 Heisenberg, Jochen, 271
 Heisenberg, Werner, 267–
 76
 HeLa celice, 235, 236
 Helgoland, 272, 274
 helij, 265
 Heller, Michael A., 86
 Henry M. (H. M.), 206, 207
 hepatitis, 233
 Herder, Johann Gottfried,
 107
 Herodot, 107
 hipokampus, 207
 hipoteza o Gaji. *gl.* Gaja
 Hitchcock, Dian, 54
 hladna vojna, 98
 Hoffman, Dustin, 208
 Holmes, Sherlock, 195
 Honduras, 77
 Hongkong, 102
 horizont dogodkov, 32
 hormon, 114, 245
 hrana, 63, 75, 76, 141
 hrustanec, 236
 Hrvati, 128
 Hubble Deep Field South,
 19
 Hubblov teleskop, 17
 Hubblovo globoko polje, 17
 humanistika, 196
 Huntingtonova bolezen,
 233
 imunski sistem, 212
 Incyte, 85
 Indiana Jones, 80
 Indija, 51, 96, 104, 155

- Indijanci, 146
 Indijci, 153
 individuuum, 123
 informacija, 259, 261
 informacijski paradoks, 33
 Inki, 149
 inkvizicija, 158
 International Earth
     Rotation Service, 70
 internet, 132, 152, 161–82
 introni, 240
 inzulin, 248
 iPod, 186
Iztrebljevalec, 169
 jabolka, 76
 Jamajka, 77
 James Webb Space
     Telescope, 20
 ječmen, 82
 jedrska energija, 56
 Jet Propulsion Laboratory,
     54
 jezik, 107–11
 jezuiti, 39, 97
 Junus, Mohamed, 188, 189,
     190
 Jupiter, 42, 43
 Južna Dakota, 263
 Južna Karolina, 253
 Kaffa, 90
 kalij, 75
 kambrijska eksplozija, 57
 Kamiokande, 265, 266
 kanibalizem, 64
 kargo kult, 141, 142, 144
 Karibi, 77
 Katoliška cerkev, 24, 118
 Kegl, Judy, 109, 110, 111
 Kennedy, John, 166
 Kepler, Johannes, 21, 22, 38
 kisik, 52, 53, 245
 Kitajci, 97, 153
 Kitajska, 68, 90, 102, 153,
     155
 kitajščina, 39
 klimatske spremembe, 50
 klor, 263
 klorofluorogljiki, *gl.* CFC
 klorove spojine, 61
 København, 267–71, 275
 koledar, 67–71
     gregorijanski, 71
     julijanski, 71
 Kolumb, Krištof, 152
 Kolumbija, 77
 komar, 95, 96, 184
 Kopernik, Nikolaj, 21, 23,
     119, 133, 136, 278, 280
 koruza, 75, 82
 Kosovo, 190
 Kostarika, 77
 Košiba, Masatoši, 266

- koža, 236
 Kraljeva družba, 84, 279
Kratka zgodovina časa, 31
 kri, 199, 247
 Kristus, 135
 kromosom, 131
 kromosom Y, 125, 126, 128
 krompir, 82, 83
 kubit, 260
 kuga, 90–94
 kultura, 62, 63, 203
 kvantna fizika, 34, 257–61,
 262–66, 270, 274, 267–76
 kvantna teleportacija, 258
Kvarkadabra, 14
 kvasovke, 98
 Lacks, Henrietta, 234, 235,
 236
 lakota, 63, 84, 242
 Lamalle, Edmond, 139
 lastninska pravica, 64
 Lederman, Leon, 137
 ledvica, 236
 Lenin, V. I. U., 81
 Leningrad, 84
 Leninova akademija za
 agrikulturne znanosti, 82
 Leonardo, 13
 Linde, Andrei, 25
 Linux, 164
 Lippershey, Hans, 37
 Lisenko, Trofim Denisovič,
 83, 84
 Lizbona, 211
 ljubezen, 216–20
 Ljubljana, 145
 London, 268
London Review of Books, 159
 Lovelock, James, 52–56
 Luna, 17, 19, 40, 41, 42, 43,
 67
 Maddox, John, 143
 malarija, 95–99
 Maldacena, Juan, 35
 Maldivi, 51
 Malebranche, Nicolas, 122,
 123
 Malezija, 78, 149
 Maroko, 211
 Mars, 52, 53, 92
 Marx, Karl, 132
 masa, 29, 32, 265
 materializem, 132
 matične celice, 237
 embrionalne, 119, 121,
 123
Matrica, 173, 174
 McKellen, Ian, 136
 Medičejske zvezde, 40
 Mello, Craig C., 231
 Mijake, Takaji, 248
 mikromreže, 85

- Miller, Kenneth, 130, 131
 MIT, 172, 187, 207
 MIT Media Lab, 154, 191
MIT Technology Review, 154
 mitohondrij, 126
 mitohondrijska Eva, 126
 Mojzesova knjiga, 120
 Mona Liza, 13
 Mongolija, 126
 morje, 59
 Mortara, Edgardo, 158, 159
 Moskva, 80
 Mount Wilson, 28
 možgani, 156, 173, 195–225
 Mullis, Kary, 250–54
 multiverzum, 21, 24, 21–25
 Münchn, 273
 mutacija, 244
Mycoplasma genitalium, 240
 Myriad Genetics, 88, 89
 načelo ekvivalentnosti, 261
 načelo relativnosti, 261
 nafta, 49
 Napoleon, 13
 Nasa, 20, 52
 National Geographic
     Society, 128
Nature, 128, 143, 166, 167,
     185, 186, 197
 Negroponte, Nicholas, 191
 Nemčija, 38, 93
 neodarvinizem, 24
 nesmrtnost, 235
 nevtralnost interneta, 178,
     179, 182
 nevtrino, 262–66
     anomalija   solarnih
         nevtrinov, 264
New Scientist, 186
 New York, 50, 268
New York Times, 24
 Newton, Isaac, 261
 Next Generation Space
     Telescope, 20
 Nigerija, 191
 Nikaragva, 108, 111
 Nizozemska, 94
 Nobelova nagrada, 61, 96,
     188, 229, 254, 258, 266
 Norveška, 275
 Nova Gvineja, 146, 147
 Novartis, 85
 novodobni preroki, 55
 Nowak, Rudi, 100
 Nürnberg, 71
 ocean, 49, 57, 62, 64, 65
 ogljikov dioksid, 50, 59, 60,
     66, 94
 okoljevarstvena gibanja, 55
 One Laptop per Child, 191
 onkogen, 88
 onkomiš, 88

- Oppenheimer, Robert, 195
 Oslo, 275
 osončje, 21
 oves, 82
 ozonska luknja, 61
 Paar, Vladimir, 128
 Pacifik, 62, 141
 Padova, 38
 Pakistan, 126
 paleobotanika, 62
 Palomar (astronomski
   observatorij), 26
 Papua Nova Gvineja, 141
 paraziti, 157
 Pariz, 37, 69, 91, 143
 Paschini, Pio, 138, 139
 patentni, 85–89
 patentni urad, 88
 Pauli, Wolfgang, 262
 PCR, 250–54
 Peek, Kim, 208
 Peking, 155
 Pembrey, Marcus, 242
 Pentagon, 50
 Peru, 83, 97, 148
 Petrarka, 91
 petunija, 232
 pi, število, 210
 Pij IX., 120
 Pinker, Steven, 278, 279
 Pitagorov izrek, 41
 Pizarro, Francisco, 149
 plamen, 53
 planet, 26, 31, 136
Plasmodium, 95
 Plinij starejši, 163
 podcast, 186
 podgana, 247
 podnebje, 56, 57, 60, 64, 66,
   149
 pokrajina teorije strun, 23
Polet, 14
 Pontifikalna akademija
   znanosti, 138
 Prašičji zaliv, 76
Pravda, 83
 premog, 49
 prestopna sekunda, 70, 71
 Primorac, Dragan, 128
 proton, 32
 prozopagnozija, 196
 Psametih, 107, 108, 111
 pšenica, 75, 81, 82
 Quing Hau Su, 97
 Rain Man, 208
 rak, 85, 233, 234
 Ramachandran, Vilayanur
   S., 195–200, 203
 Randi, James, 144, 145
 Rapa Nui, *gl.* Velikonočni
   otok
 razumni načrt, 130, 133

- rdeče krvničke, 247
 Rea, Stephen, 268
 Rees, Martin, 25, 279
 Regensbur, 71
 Reimer, David, 116
 Reith Lectures, 195
 religija, 121, 134, 156–60
 Ren, 89
 replikant, 169
 revolucija, 22, 63, 196, 278
 ribosom, 230
 Ridley, Matt, 240
 Rifkin, Jeremy, 89
 Rimska cesta, 17, 27, 41
 riž, 75, 81
 RNK, 230, 231
 RNKi, 229–33
 robot, 100, 101, 168–77, 209
 Roggeveen, Jakob, 62
 Ross, Ronald, 95
 Rovelli, Carlo, 280
 Ruanda, 75
 Rubin, Vera, 26, 27, 28
 Rusija, 48, 80, 91, 274
 Russell, Bertrand, 195
 sandinisti, 108
 Sarpi, Paolo, 37, 38
 sars, 101, 155
 satelit, 18, 20, 69, 137, 234
 Schönborn, Christoph, 24
Science, 85, 86, 186
 Science Channel, 208
 seciranje, 118
 Seljak, Uroš, 29
 Senghas, Ann, 110
 serotonin, 218
 Severnica, 17
 sfumato, 13
 Sicilija, 91
Sidereus Nuncius, 37, 39
 SignWriting, 111
 sila, 27, 30
Simpsonovi, 31
 Sinclair, Upton, 66
 sinestezija, 199
 Singapur, 149
 Sizif, 156
 Skandinavija, 91
 Skype, 181
 sladkorna bolezn, 248
 Slosar, Anže, 29
 Slovenija, 145, 236
 Smith, Amy, 187
 Smith, Chris, 183, 184, 185,
 186
 Smoot, George, 137
 smrt, 84, 90, 93, 97, 116, 119,
 123, 126, 135, 138, 184,
 187, 206, 234, 235, 242
 Snow, C. P., 196
 soja, 82
 Sommerfeld, Arnold, 273

- Sonce, 19, 41, 48, 67, 263
 Sovjetska akademija
     znanosti, 80, 82
 Sovjetska zveza, 81, 236
 spomin, 206–10, 213, 225
 srce, 236
 sreča, 211–15
 St. John, Ron, 100
 Stalin, J. V., 80, 83, 84
 Stanhill, Gerry, 47
 stratosfera, 61
 Sudan, 125
 Surinam, 77
 Susskind, Leonard, 23, 33,
     34, 35, 36
 svetloba, 19, 29, 31, 48, 82,
     259, 274
 Svetovna zdravstvena
     organizacija. *gl.* WHO
 Šanghaj, 152
 Španci, 149
 Švedska, 242, 254
 't Hooft, Gerard, 33, 34, 35
 Tajska, 77
 Tajvan, 149
 Tammet, Daniel, 208, 209,
     210
 Tatari, 90
 Tautou, Audrey, 135
 tehnologija, 56, 60, 149
 tehtanje, 29
 tektonske plošče, 59
 teleskop, 26, 38
 telomere, 131
 temna energija, 26, 30
 temna snov, 26, 28, 30
 temperatura, 50, 51, 54, 57,
     60, 94
 teorija relativnosti, 261
 teorija strun, 21
 tesnoba, 223
 testosteron, 218
 The American Museum of
     Natural History, 130
 The Colbert Report, 130
 timin, 240
 topla greda, 50
 toplogredni plini, 50, 59
 tragedija privatizacije, 86
 tragedija skupne lastnine,
     86
 Travolta, John, 207
 tretja kultura, 277
 trilobiti, 67
 Trujillo, Alfonso López, 118
 truplo, 118, 119
 tumor, 85, 234, 235
 Turing, Alan, 169
 Turingov test, 169, 170, 171
 Uganda, 75
 Ukrajina, 84
ultimus annus confusionis, 71

- United Fruit Company, 76
 Univerza
     Brown, 130
     Caltech, 141
     Carnegie Mellon, 171,
         172, 173
     Johns Hopkins, 112, 234
     Stanford, 23, 25
 Univerza v
     Austinu, 21
     Čikagu, 245, 246
     Koloradu, 221
     Ljubljani, 29
     Marseillu, 280
     Padovi, 40
     Parmi, 201
     Pisi, 38, 39
     Princetonu, 29
     San Diegu, 203
     Saratovu, 81
     Utrechtu, 94
 urin, 245, 248
 UTC, 69
 van Hoof, Thomas, 94
 Vatikan, 39, 138
 Vavilov, Nikolaj Ivanovič,
     80–84
 Vavilov, Sergej, 80
 Veliki voz, 17
 Velikonočni otok, 62–66
 Venera, 42
 Venter, Craig, 279
 verovanje, 156–60
 vesolje, 15–43, 49, 50, 58, 59,
     60, 94, 137, 195, 234
 vesoljska ladja, 34
 Vezalij, 119
 Viking (Nasa), 52
 Villani, Giovanni, 92
 Virilio, Paul, 151
 virus, 100, 102, 229, 231, 232
 višje opice, 130
 vitamini, 75, 76
 voda, 27, 54, 60, 96, 187
 vodik, 241, 265
 von Ahn, Luis, 173, 175, 177
 vulkanska aktivnost, 59
 Wales, Jimmy, 163, 164, 165,
     167
 Weinberg, Steven, 21
 Wells, Spencer, 127
 WHO, 95, 98, 101, 102
 Wikipedija, 163–67
 Witten, Ed, 35
 Woods, Tiger, 127
 Yahoo, 176, 178
Yersinia pestis, 90
 zarodek, 118, 120, 121, 122,
     123
 ZDA, 26, 48, 50, 51, 64, 87,
     89, 132, 133, 134, 151,
     153, 154, 157, 173, 178,

IMENSKO IN STVARNO KAZALO

- 188, 206, 208, 221, 236,
238, 263
Združeni narodi, 104
Zeilinger, Anton, 257–61
Zemlja, 17, 20, 21, 23, 29,
47–71, 94, 124, 138, 229,
230, 266
kot snežna kepa, 57–61
zrcalni nevroni, 201–5
Zvezdne steze, 31
Zwicky, Fritz, 28, 29
Židi, 89, 93, 121, 158
živali, 221–25